

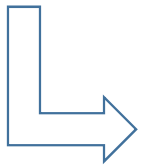
‘Energiearmoede’

10% van de huishoudens in Nederland heeft een te hoge energierekening ten opzichte van hun inkomen.
(PBL, 2018)

pilot EVI sociale innovatie energietransitie

- onderwerp op de agenda
- testen van aanpakken
- leren van elkaar
- kennis verspreiden

pilotprojecten:

- Bernheze
- Breda
- 1 a 2 in ontwikkeling

- ontwikkeling van een dienst, organisatiemodel, product om mensen zonder investeringsruimte te betrekken bij de energietransitie
- met expertise uit het sociaal domein én energie
- in co-creatie met de doelgroep
- én waarbij de ontwikkelde aanpak lokaal wordt getest

community of practice (CoP)

bijeenkomsten
platform online via
www.energieworkplaatsbrabant.nl

‘Energiearmoede’

Energietransitie voor mensen met een smalle beurs’ –
over wie hebben we het eigenlijk?

10% van de huishoudens in Nederland heeft een te hoge energierekening ten opzichte van hun inkomen. Zij hebben moeite met het betalen van de energierekening

Ruim een half miljoen huishoudens hebben een betaalrisico voor wonen en energie (PBL, 2018)

‘Energiearmoede’

...wanneer het door een combinatie van factoren

- een laag inkomen, weinig bestedingsruimte
- hoge energieprijzen
- een slecht geïsoleerde woning
- verouderde apparatuur

....moeilijk(er) wordt om een gezond en prettig leven te leven.

‘Waarom problematisch’

- Ik kan mijn rekeningen niet betalen of loop daar steeds over te piekeren.
- Ik doe de verwarming niet meer aan. Daardoor hebben we het koud in huis.
- Ik heb geen geld meer om mijn huis te onderhouden.

‘Waarom problematisch’

Energie transitie opgave

- Volledige woningvoorraad moet worden meegenomen
- Doelgroep: lagere inkomens dus ook!

Groeiende verschillen – energiekwetsbaarheid

- 750 miljoen aan subsidies en belastingvoordelen verdeel in 2017:
 - 20% benut voor verduurzaming van woningen voor armere huishoudens (CE, Delft 2017)
 - het huidige systeem van regelgeving en beleid biedt weinig mogelijkheden voor proposities die geschikt zijn voor mensen met een smalle beurs
- o daardoor is het huidige aanbod veelal gericht op ‘gedrag achter de voordeur’ – “energie coaching”

‘Verkenning’

Inzicht in gemeentelijke ambities, initiatieven en samenwerkingsbehoefte

- 53 respondenten: 43 Brabantse gemeenten (67%) – (Het PON, 2018)

Ambities gericht op het voorkomen van energiarmede (% op basis van respons)

- 23% ‘gemeente heeft in het huidige beleidskader ambities geformuleerd’

- 77% ‘gemeenten heeft geen ambities geformuleerd’ of ‘weet het niet’

– Nog relatief weinig projecten waarin ‘energietransitie voor mensen met een smalle beurs’ de centrale opgave betreft.

– Veel behoefte aan kennis(uitwisseling) en bewezen aanpakken!

‘Onontgonnen terrein’

1. Doelgroep in kaart (WIE)
2. Bereiken en betrekken van de doelgroep (van WIE naar HOE)
3. Interne organisatie: binnen de gemeentelijke organisatie (CROSS OVERS)
4. Welke stakeholders zijn nodig, vanuit welke rol en hoe organiseer je dat? (MULTI LEVEL en MULTI STAKEHOLDER)
5. Financiering voor de doelgroep (BUSINESS CASE)

Op zoek naar pilotprojecten...

1. lokale partners een aanpak vormgeven
2. mét inzet van expertise vanuit zowel het sociaal domein als vanuit energie
3. in co-creatie met de doelgroep / bewoners als ervaringsdeskundigen
4. én wordt de ontwikkelde aanpak lokaal getest.

Inzet van een 'social designer'

Kennisdeling via een Community of Practice

Monitoring - lessons learned

Tot projecten komen is lastig...

- Energiearmoede staat al integrale opgave nog onvoldoende op de lokale agenda. Er wordt daarom geen prioriteit aan gegeven
- Er is – zeker bij kleinere gemeenten – een te beperkte capaciteit (mensen en middelen)
- De samenwerking tussen Energie en Sociaal Domein moet nog vorm krijgen – deze domeinen kennen elkaar nauwelijks
- Het huidige systeem van regelgeving en beleid biedt te weinig mogelijkheden voor proposities die geschikt zijn voor mensen met een smalle beurs
- Gemeenten en lokale partners vinden co-creatie en *social design* nog spannend en zijn bang voor afbreukrisico
- Het blijkt lastig om lokale projecten qua timing aan te laten sluiten bij de fasering van de pilot

Do's & Don'ts

Do's

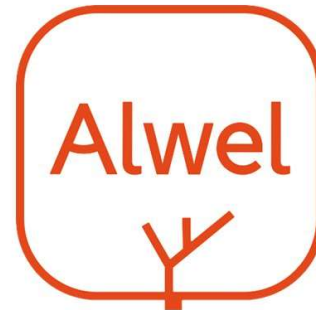
- Agenderen van de energiearmoede problematiek
- Pilotprojecten starten om ervaring / kennis op te doen
- Inzichten vertalen naar bredere vraagstuk

Don'ts

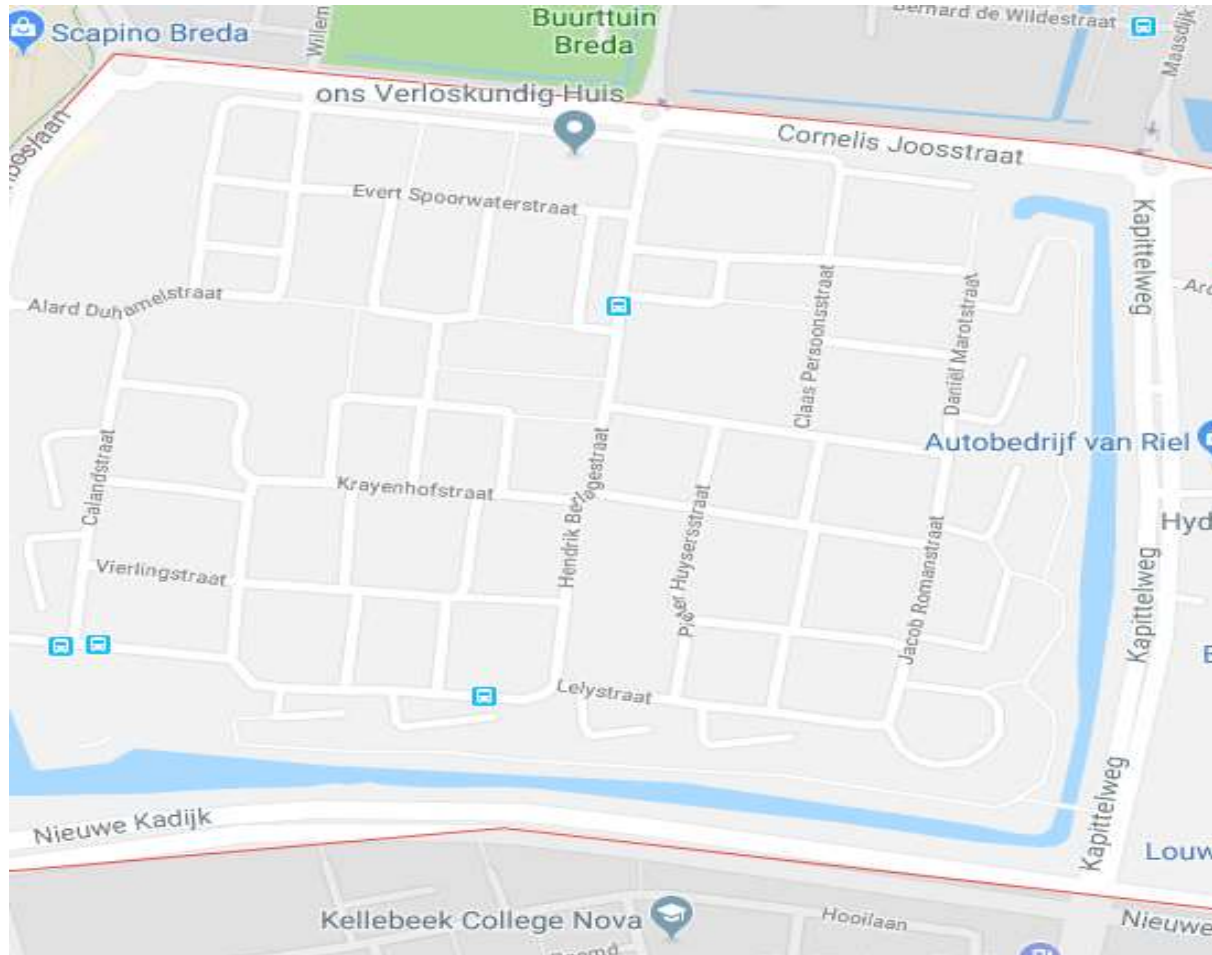
- Vraagstuk alleen vanuit 'energie' aanvliegen
- Wachten op trickle down effect
- Wachten op een uitontwikkelde propositie

Zet de knop om in Breda: samenwerking

Samenwerken in Geeren-Zuid

Buurtbarometer

 Fysiek - Leefbaarheid - Objectief - Geeren-zuid

Prettige buurt

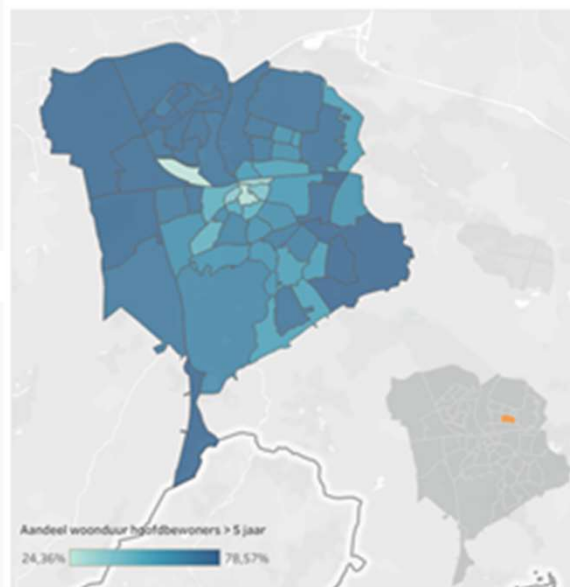
Klik hier om terug te gaan naar het overzicht leefbaarheid

Woonduur

Geeren-zuid heeft een totaal van **1.741** hoofdbewoners.
Hiervan wonen **1.087** hoofdbewoners meer dan 5 jaar op hetzelfde adres.
Dit zorgt voor een aandeel van **62,44%**.

Aandeel woonduur hoofdbewoners > 5 jaar

Kies meetwaarde voor de kleur
Aandeel woonduur hoofdbewoners > 5 jaar

Verhuizingen

Geeren-zuid heeft een totale bevolking (gezinshoofd) van **2.109** bewoners.
Hiervan zijn **297** gezinshoofden verhuisd.
Dit zorgt voor een aandeel van **14,08%**.

Buurtbarometer

 Fysiek - Wonen - Geeren-zuid

				
Woningvoorraad	Inwoners	Huishoudens	Aandeel prettige woning	
1.766	3.750	1.860	Geeren-zuid	Breda
			78%	88%
Verhouding koop/huur				
Geeren-zuid		Breda		
koop	huur	koop	huur	
18,8%	81,2%	55,6%	44,4%	
Aandeel "zou niet snel weg gaan uit de buurt"				
Geeren-zuid		Breda		
57%		68%		

Kies een doel en bekijk de objectieve en subjectieve detailgegevens

Betaalbaarheid	Diversiteit	Duurzaamheid	Levensloopbestendigheid	Waardering
Objectief 	Objectief 	Objectief 	Objectief 	Objectief
Subjectief 	Subjectief 	Subjectief 	Subjectief 	Subjectief

Buurtbarometer

 Fysiek - Wonen - Diversiteit - Grid - Geeren-zuid

Dit dashboard toont objectieve gegevens

Klik hier om terug te gaan naar het overzicht wonen [>](#)

Aantal adressen
All values

Woning diversiteit

Blauw = Hoge diversiteit Oranje = Lage diversiteit

Buurtbarometer

 Fysiek - Wonen - Betaalbaarheid - Grid - Geeren-zuid

Dit dashboard toont objectieve gegevens

Klik hier om terug te gaan naar het overzicht wonen

Aantal adressen
All values

Betaalbaarheid
Blauw = Hoge betaalbaarheid Oranje = Lage betaalbaarheid

Foto's van de wijk

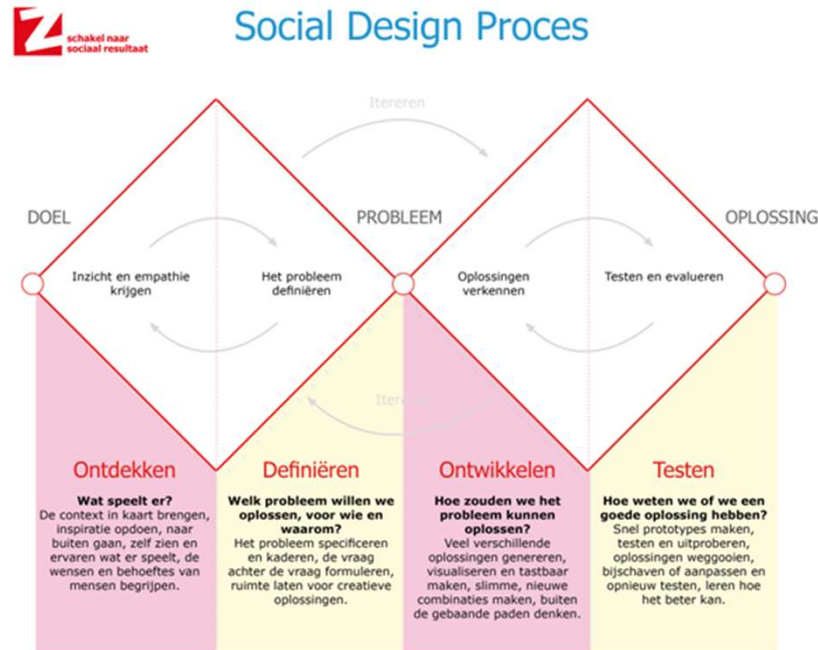

Doel pilot Zet de knop om in Breda

- Bewustwording energietransitie bij mensen met een smalle beurs
- Komen tot een passende aanpak die getest is
- Oefenen met social design
- Samenwerking tussen partijen borgen
- Leervragen zijn:
 - a. Hoe kan de doelgroep (mensen met een smalle beurs) worden benaderd en worden betrokken (ten behoeve van het ontwikkelen van effectieve wijkgerichte aanpakken)?
 - b. Hoe organiseer je de daarvoor benodigde samenwerkingen (extern)?

Aanpak pilot Zet de knop om in Breda

Stappenplan

Fase 1: Ontdekken > Deskresearch & Fieldresearch

Fase 2: Definiëren

Fase 3: Concepten ontwikkelen en testen

Fase 4: Evaluatie/implementatie/effecten monitoren

Do's & Don'ts

Do's

- 1) Zorg voor breed commitment.
- 2) Ken de wijk (data, bewoners).
- 3) Renovatie is een middel (vliegwiel) om tot een aanpak te komen.

Don'ts

- 1) Schieten met hagel.
- 2) Bewoners 'vergeten'.
- 3) Geleerde eerdere lessen vergeten.

‘Energie voor iedereen’ in Bernheze

Ontwikkelen van handelingsperspectief met en voor mensen met een kleine beurs en eigen woning zonder eigen investeringsvermogen.

Dit vraagt om een verkenning vanuit:

- Het systeem (lokale, regionale, landelijk): Benchmark op energie en sociaal m.b.t. energiearmoede. Welke regelingen, geldstromen en programma’s rond de doelgroep? Rol van preventie?
- Stakeholders: Wie zijn het en hoe betrek je hen?
- Doelgroep: Wat houdt hen bezig, wie staat met hen in contact, waar liggen de behoeftes? Hoe bereik en betrek je hen?

In Bernheze schat Schuldhulpmaatjes dat van de 11.500 huishoudens er 1.800 zijn die hun rekeningen met moeite kunnen betalen!

Projectteam

- Ralf Klop
beleidsadviseur duurzaamheid, Projectleider (Gemeente Bernheze, Brabant Woont Slim)
- Marije van Gerfen
beleidsmedewerker sociaal domein Bernheze
- Christianne Derikx
extern adviseur (Groene Groei)
- Cindy van den Bremen
procesbegeleider (ZET) social design

De doelgroep

Social Designer Cindy van den Bremen licht toe:

"Mensen die amper het hoofd boven water kunnen houden, zijn vaak niet in staat om in langetermijnoplossingen te denken. Die leven bij de dag. Met verhalen over de toekomst van onze planeet of een technologisch slimme oplossing bereik je hen niet. Maar misschien kom je er wel achter dat de grootste drempel voor hen is dat ze eerst hun zolder moeten opruimen en dat ze daar heel erg tegenop zien. Dan kun je ook juist daar beginnen met helpen."

Projectactiviteiten

Fase	1	2	3	4	5
					
	Inventariseren	Interventie	Ontwikkelen	Uitvoeren	Evaluatie
Gemeente					
Expert	 				
Bewoners					
Periode	Januari/Februari 2019	Maart/April	Mei/Juni	September/ December	Januari 2020

Lering in Bernheze

- Er is soms weerstand op social design (weggezet als te soft)
- Bouw in een social design project vrijheid nodig om per fase de invulling te finetunen (niet aan voorkant dichtzetten)
- Er is een beperkte capaciteit (mensen en middelen) om het pilotproject goed in te vullen, regel mandaat en budget (voor zover mogelijk).
- De samenwerking tussen het sociaal domein en energie moet nog vorm krijgen, vergt extra (en noodzakelijke) tijd.
- Energiearmoede is een sociaal vraagstuk, geen technisch vraagstuk. (Toch zit de oplossing naar verwachting in de financiering.)
- Avg is een complicerende factor (toestemming goed regelen)
- Het huidige systeem van regelgeving en beleid biedt te weinig mogelijkheden voor proposities die geschikt zijn voor mensen met een smalle beurs

Knelpunten en winst in Bernheze

Knelpunten:

- Financiële geldstromen en systemen rond doelgroep nog steeds niet goed in kaart
- Doelgroep nog steeds niet zelf gesproken (volgt in volgende fase)

Winst:

- Politiek enthousiast
- Kans nieuwe duurzaamheidslening aan te passen op doelgroep (i.s.m. SvN)

Do's and Dont's

Do's

- Ruimte nemen om sociaal domein aan te haken; om hen intrinsiek gemotiveerd te maken. WHIDA? Preventie!
- De doelgroep centraal stellen, uitgaan van hun leefwereld
- Iedere drempel, ook in het systeem, zien is een uitdaging, geen showstopper
- Investeren in CoP loont op termijn (nu al zeer waardevol)

Don'ts

- Als nieuw project lanceren (aansluiten op bestaande projecten)
- Te snel doorschieten naar en focussen op (technische) oplossingen